

УЈАК ПЈЕР .

Наш познати научник уистину светског гласа, академик, професор биологије и оснивач Физиолошког института при Београдском универзитету (1910) био је Иван Ђаја (1884-1957), син поморског, а касније и речног капетана Боже Ђаје (1850-1914), Србина родом из Дубровника. Мајка му је била Делфина Депоа-Анже (1861-1902), братаница једног француског бродовласника. Њихово првенче био је Иван. Млада породица Ђаја долази у Београд, 1890, да Божа преузме команду над нашом најславниом речном лађом *Делиград*.

Положивши велики испит зрелости у Првој београдској гимназији *Краљ Александар I Обреновић*, Иван одлази у Француску до своје баке по мајци, ради наставка школовања. Пре но што се уписао на Сорбону провео је припремни матурски разред, школске 1902/03. године, у Руану у лицеју *Пјер Корнеј*, у коме је некада и сам Корнеј (1606-1684) похађао наставу. Током те његове друге матуре дописивао се са мајчиним братом Пјером, кога никада раније није упознао и за кога је знао само по причи. Обећао му је да ће га посетити за време Божићњег распуста. Пјер је имао велико имање недалеко од Руана у селу Сен Пјер де Манвилу (Горња Нормандија) и био имућан и веома вредан земљоделац. Иван је на Бадње вече пешице по снегу дошао до Пјерове куће, носећи Божићне поклоне домаћиновој благородној породици. У том тренутку када је први пут крочио у Пјеров дом, домаћин је управо завршавао са постављањем и кићењем велике јелке и паљења свећица, док су му синчић и ћеркица одушевљено помагали...

Ђаја је остао код њих током целог распуста. Причали су о свачему па и о ондашњој пољопривреди тако да су домаћини заиста желели да упознају ту малу Краљевину одакле је сестрић Иван дошао, а где скоро све тако добро успева. За трпезаријским великим асталом седео је и њихов стари слуга који је све време помно слушао Ивана шта прича и само се облизивао и гутао на празно, заборавивши уопште да поједе оно што му је било у тањиру... У почетку тог дугог разговора Пјер и његова супруга Алфонсина нису могли да се орјентишу где се та предкумановска Србијица уопште може налазити. Иако им је Иван лепо објаснио, њима је Балкан и даље био далеко, веома далеко, а када их је позвао да дођу у Србију и заиста се увере у све оно о чему је причао, Пјер, Алфонсина, деца и стари слуга су се, као по договору, одједаред насмејали грохотом, јер им је Србија и даље била тако далеко као да их је драги гост позвао на Месец, или да оду до Сибира јер су те две именице у француском језику њима биле сличне (*Serbie – Sibérie*). Нико у том часу није могао ни да претпостави шта ће се за деценију и по догодити и да ће Пјер до краја остати у Србији. Дан пред завршетак Божићњег распуста, домаћин је отпратио сестрића Ивана да му покаже пречицу до Руана кроз прастару Румарску шуму – тада су се последњи пут срели.

Прођоше два Балканска рата и започе и Велики рат. Пјер је као обичан француски војник II позива стајаће војске био у 76. Пешадијској бригади, која је била искључиво попуњена француским регрутима. Била је смештена у Солуну одмах поред српских јединица. Уз њу је ишла још и 17. Колонијална бригада, коју су првенствено сачињавали Арабљани и Црнци

регрутовани по колонијама Северне Африке, где су само виши официри били Французи. Пјеру је било необично драго што је његова јединица баш крај српских, што се ето сестрићев стари позив на неки начин обистинио и што ће се ускоро срести с њим, загрлити и изљубити. Веома често је писао својима и говорио како је почео да учи и српски језик да би могао сада да разговара са сестрићем Иваном на његовом језику, а не само на француском. Скоро стално се распитивао по српским јединицама да ли је код њих случајно Иван Ђаја. Жудео је да са њим ослободи Београд и види како је, како живи, да ли се и он већ оженио и колика су му деца. Он није могао знати да му је сестрић Иван све време рата био у Бечу одакле се није могао вратити у Србију...

Солунски фронт био је силовито пробијен и српска војска се незадрживо кретала, док су их оне две поменуте француске бригаде, 76. Пешадијска и 17. Колонијална, једва стизале. Пјер се све време трудио да буде хитар и вешт као што је била тадашња српска војска, стално бодрећи своје ратне другове из бригаде. Када је његова јединица, 31. X 1918, стигла до ондашњег села Младеновца, у црквеној порти у смирај дана, залутали немачки метак погоди Пјера у главу. С њим је све време остао бринући се око њега стари друг, комшија и сеоски ковач Ланглоа. Пјер се лагано гасио. Преминуо је тек неких 12 часова доцније. Верни друг га је ту у порти одмах на левој страни саме цркве, по војнички сахранио. Када се жив и здрав вратио у домовину, Ланглоа је цео овај немили догађај потанко исприповедао несрећној удовици Алфонсини. Она је Ивану Ђаји послала писмо, на које је Иван наишао када се најзад вратио у ослобођени Београд. Удовица није тражила да јој се пренесу мужевљеви посмртни остаци, јер је јадни Пјер све време жудео да се поново сретне са драгим сестрићем, који ће га посећивати. Било јој је на неки начин драго што јој супруг почива баш крај цркве у ослобођеној земљи свога сестрића. Она је остала сама јер се син оженио и преживео рат, а ћерка се увелико удала...

Ђаја се све време бринуо око Пјерова гроба. Било му је физички лакше када је завршено, 1931, Француско војно гробље у Београду, јер му је тада било знатно ближе. (Становао је у Професорској колонији у улици Бана Јелачића 9). Док је био жив посећивао га је увек на онај дан када су се растали на почетку Румарске шуме...

Коста Ђ. Кнежевић

(*Политика*, 25. III 2017, субота, бр. 37.130, год. CXIV, стр. 21, »100 година од Великог рата«, текст је опет скраћиван).

КОМЕНТАРИ БЛИЖЊИХ

В. Ivljanin (27. III 2017)

Једва ћекам да их проћитам natenane!..

Velja ćuturica (28. III 2017)

Сада си испољио и списатељски таленат. Опет одлично, свака част...

Иван Зарић

(*21. VII 1884, Авр – †1. X 1957, Београд),
као београдски гимназијалац

Nikola M. (29. III 2017)

Hvala najlepše. Zaista odlični tekstovi...

Dule K. (29. III 2017)

Прочитао сам Твоје текстове. Није ни чудо што *Политика* такве текстове сече. Тема јасна, лепо и писмено...

Ivanka M. (4. IV 2017)

Хвала Вам на овој дивној причи о Ивану Ђаји и његовом ујаку Пјеру. Тужна је била животна судбина која им је одредила да се више никада поново не сретну после тог Божића, који су тако лепо заједно провели!..

Ivan B. (27. II 2018)

Hvala, Kosta! Onaj o ujaku Pjeru će mi već koristiti za završavanje teksta o percepciji Francuza. Ako imaš još nešto da mi skreneš pažnju javi. Moram da završim tekst do 15 marta. To je o Prvom svetskom ratu i našoj percepciji Francuza od strane Srba. Proveri da li ti ovde nedostaje karika Jovan Đaja, jer je ovaj naš imao srednje slovo J. U knjizi o Srpskoj trilogiji se on pominje kao otac. Takođe u Gordane Krivokapić knjizi o radikalima ona piše i o Jovanu.

КОМЕНТАРИ ЧИТАЛАЦА ПОЛИТИКЕ ONLINE

Славољуб Пејовић (26. III 2017)

Дирљива прича...

Пешадијска опрема француских војника с краја Великога рата.